Беларускі Звон

ТЫДНЁВАЯ ЧАСОПІСЬ

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Вострабрамская вул. 9 (Ostrobramska 9). Рэдакцыя адчынена: 12—2 штодня апрача сьвяточных дзён.

Рукапісы павінны быць напісаны чытальна і толькі на адным баку паперы, з праўдзівым прозьвішчам аутара і адрэсам для ведама Рэдакцыі). Няпрынятыя у друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана кожнага нумару 50 м.
Падпіска на 3 месяцы каштуе 600 м. (з даст. да хаты).
Цана абвестак: перад тэкстам 200 мк., спрод тэксту 300 мк. і на апошняй страніцы 120 мк. за радок пэтыту у 1 шпальт.

Год II. **Вільня, Серада, 20-га верасьня 1922 г.** **№ 20 (45).**

Работа чорных сіл.

З таго самага дня, як у Вільні заснаваўся Беларускі Цэнтральны Выбарны Камітэт, — заварушыліся ўсе чорныя сілы на нашай зямлі.

І не здарма зьняў іх страх: бо-ж у Камітэце злучыліся ўсе беларускія партыі, як соцыялістычныя, так і дэмократычныя, бо злучыліся тут усе беспартыйныя, хто толькі мае беларускае сэрца і беларускую душу.

Такое аб'яднаньне—вялізарная сіла. Зламаць яе нельга.

Кожнаму ведамы прыклад: веніка ня зломіш, але кожную галінку, з якіх ён зьвязаны, зламае навет дзіця.

Ведама гэта і тым чорным сілам, што ў сваіх руках трымаюць уладу над нашай зямлёй. Вось яны і пачалі завіхацца, каб разьбіць нашу еднасьць.

Ды дарма: ні адна з тых беларускіх груп, што аб'ядналіся дзеля правядзеньня выбараў, не паддалася. Наадварот: у Блёку Нацыянальных Меншасьцяў усяе Польшчы мы знайшлі для сябе магутнае падтрыманьне другіх няпольскіх нацыянальнасьцяў, у якіх адбылося такое-ж аб'яднаньне розных груп і напрамкаў.

Тады чорныя сілы пайшлі другой дарогай. Звычайна гэта дарога называецца *правакацыяй.*

Агент дэфэнзывы, дабраўшы годных сабе двух кумпанаў, заснаваў у Горадзеншчыне нібы-то беларускую партыю „беспартыйных актывістаў". Памкнуліся яны пачаць сваю агітацыю між сялянамі, ганьбуючы ўсялякімі способамі запраўды беларускія арганізацыі і беларускіх дзеячоў. Ведама, народ усюды ад іх адварачаўся і не хацеў навет слухаць. Тады яны абвесьцілі, што склікаюць зьезд і што кожнаму, хто прыедзе будуць даваць ці то плуг, ці каня, ці карову, ці йшчэ нешта другое патрэбнае дзеля гаспадаркі. Мала хто ім паверыў, а і тая жменя людзей, якіх удалося падмануць убачыла, што ўсе абяцанкі—проста ашуканства. Дык плюнулі людзі ў вочы ашуканцам, і асталася гэная кумпанія, як была, у трох.

Убачыўшы, што народ на „беспартыйнасьці ашукаць нельга, бо ён верыць сваім партыям,—чорныя сілы пусьцілі ў ход новую штуку. Знайшлі яны ў Варшаве чалавека, што з жыдоўскае нацыі перакінуўся ў расейскую. Чалавек гэты, па фаміліі Горвіц, а па газэтнаму прозьвішчу Самойлов, калі тварыўся блёк нацыянальных меншасьцей, страшэнна хацеў убіцца туды пад фірмай „расейскіх эсэраў", якіх у Польшчы няма. Яго ня пусьцілі. Тады была пушчана ў газэтах чутка, быццам у Піншчыне заснавалася партыя „беларускіх трудавікоў". Але зара выясьнілася, што гэткае партыі ў Піншчыне зусім няма і ніколі ня было, а ўсю штуку выдумаў той-жа Горвіц-Самойлов, каб пад беларускім імем рабіць варожую нам работу. Цяпер агент Горвіца, нейкі Каварда, езьдзіць з гэтай мэтай па Горадзеншчыне, але там яму ніхто веры не дае.

Як ужо ведама, да Беларускага Цэнтральнага Выбарнага Камітэту далучыліся і **тутэйшыя** расейцы. Але, апрача **тутэйшых**, ёсьць у нас многа і расейскіх эмігрантаў з Савецкай Расеі, зусім чужых нашаму краю. Вось-жа знашліся між імі людзі, для якіх згода з беларусамі зьяўляецца сольлю ў ваччу. Стары царскі слуга, колішні маршалак шляхты Бараздін, ня мог сьцярпець, што „хамы" беларускія, якіх ён некалі і за людзей ня лічыў, маняцца правадзіць сваіх паслоў у Сойм і ў Сэнат. І сабраўшы кампанію старых царскіх паліцэйскіх і новых польскіх шпікоў, пачаў ён муціць ваду сярод расейцаў, каб тыя адступіліся ад беларусаў. Ды і гэта — дарма: ня так ужо лёгка раздзяліць людзей, якіх згуртавала сьвядомасьць і пераконаньне, што толькі ў еднасьці ратунак для нас усіх, якія глядзяць на наш край, як на сваю Бацькаўшчыну.

Мо' йшчэ будзе зроблена не адна спроба провакацыі, не адна спроба разьбіць адзіны беларускі фронт і еднасьць нацыянальных меншасьцяў Польшчы. Ды мы цьвёрда перакананы, што ніхто на гэту провакацыю ня пойдзе. Даволі ўжо баламуцілі наш народ і маскоўскія чыноўнікі, і польскія паны і адміністрацыя: народ больш ня пойдзе на ману і ашуканства.

Адзіны беларускі фронт даволі моцны. Разьбіць яго ня ўдасца нікому.

Ів. Мялешка.

Правы і павіннасьці.

Часта можна пачуць ад беларусаў, якія нядаўна былі несьвядомымі, а цяпер пазнаёміліся з беларускім рухам, часта можна пачуць ад іх нараканьне на тое, што ў руху дужа мала зроблена.

Інтэлігент, ахвотнік да чытаньня, які нядаўна яшчэ быў несьвядомым русыфікатарам ці полёнізатарам, наракае, што мала кніжак ёсьць на беларускай мове.

Чалавек, які дагэтуль ня толькі ламанага граша не патраціў на беларускую справу, але ня быў падпішчыкам ніводнай беларускай газэты, наракае, чаму няма для яго вялікай штодзеннай газэты на беларускай мове.

Сьвяшчэньнік, які дагэтуль быў несьвядомым праціўнікам беларускага руху, наракае, што беларускія арганізацыі ня могуць абараніць царкву ад захвату яе на касьцёл.

Каталік-парахвіянін, які дагэтуль слова не сказаў за беларускі рух, наракае, чаму ў іхным касьцёле няма яшчэ казаньняў пабеларуску.

Канцэлярыста, які дагэтуль упорчыва не хацеў навучыцца пісаць пабеларуску, застаўшыся цяпер безработным, наракае, чаму беларусы ня могуць даць яму канцэлярскай службы.

Вучыцель, які дагэтуль прызнаваў толькі расейскую школу і тым самым ужо ў гарачы для нас арганізацыйны школьны час перашкаджаў адкрыцьцю беларускіх школ, наракае цяпер, чаму беларусы ня могуць адкрыць для яго беларускай школы.

Салдат, які ў час магчымасьці стварэньня беларускага войска, спаў у шапку, наракае цяпер, чаму няма асобных беларускіх частак, бо яму цяжка служыць у польскіх вайсковых частках.

Урэшце, селянін, які дагэтуль толькі чакаў, што яму няма ведама хто нарэжа панскай зямлі, наракае цяпер на беларускіх кіраўнікоў, чаму ў яго спад носу тая зямелька трапляе ў рукі паляка-колёнізатара.

І гэтак далей, і гэтак далей.

Найбольш наракаюць, аднак, ня простыя цямнейшыя людзі, а беларускія інтэлігенты, якія ў свой час мусілі працаваць для справы, а яны ў лепшым выпадку нічога не рабілі, а ў горшым—сваёй несьвядомасьцю навет заміналі рабіць другім.

Ім можна было-б сказаць цяпер словамі нашага вялікага песьняра Янкі Купалы:

А што-ж дагэтуль вы рабілі?
А дзе-ж дагэтуль вы былі?

Але ня трэба гэтак казаць, бо ніякімі спрэчкамі ці наракавьнямі рады цяпер не дасі. Балазе людзі, хоць позна, але ўзьбіліся на свой шлях. Балазе ж нацыянальна-соцыяльнае ўсьведамленьне беларускае разьліваецца цяпер па ўсей бацькаўшчыне неспадзявана шырокімі хвалямі. Кажу: неспадзявана, бо шмат ёсьць сярод іх так наракаючых цяпер, такіх людзей, што трудна ўжо было й спадзявацца, што яны некалі скончуць свой сон, што яны некалі прачнуцца беларусамі і сьвядомымі грамадзянамі.

Толькі-ж ізноў не сядзіце склаўшы рукі. Толькі ж бярыцеся ўжо за працу па сваіх здольнасьцях па сваёй магчымасьці.

Глядзіце: надыходзяць выбары ў Варшаўскі Сойм і Сэнат. Паны сабралі вялізарныя грошы на агітацыю, каб выбраць сваіх людзей. Аблажылі сябе складкамі па тысячах марак з дзесяціны. Пусьцілі на вёску агітатараў на аўтамабілях, з цэлымі пудамі сваіх газэт, кніжак, праклямацый. Націскаюць, дзе толькі можна, і ласкаю і пастрашкаю, задурываюць нашага селяніна ўсякім способам. А колькі-ж у іх руках рознага начальства!

І здаецца: прапала наша справа. Адкуль мы возьмем грошы на тыя аўтамабілі, кніжкі й газэты, на тыя пачастункі падкіх на салодкае людзей, на тых агітатараў, навет на тое, каб памагчы сваім людзём, якія ходзяць па самай патрэбнай выбарнай справе, траціць час, каб хоць, ну, схадзіць пажаліцца, што нашы газэты не даходзяць ні ў Вялейку, ні ў Глыбокае, ні яшчэ куды?

Так здаецца... Але нам-жа ў тысячу разоў лягчэй было-б навярнуць людзей на свае сьпіскі, чым паном, калі-б

Беларуская інтэлгенцыя, сяляне і работнікі, рыхтуйцеся да выбарау, трэбуйце, каб незапісаных запісывалі у сьпіскі выбаршчыкау!

толькі кожны з нас рабіў усё залежнае ад свайго жаданьня і ад свае спасобнасьці.

Бо з нашага боку права і справядлівасьць, з нашага боку ўжо тое, што мы не паны, што мы народ, што нас многа і ўсе мы пакрыўджаныя.

Мы-ж можам, ня езьдзячы на аўтамабілях, расказаць усё свайму народу, раз'ясьніць яму, што такое выбары, дзеля чаго і за каго трэба галасаваць і чаму канешне, абавязкова трэба галасаваць.

Вы, усе, хто наракае! Бываеце ў Вільні, захадзіце ў Беларускі Выбарны Камітэт, на Віленскай вуліцы, № 12, налева ў падворку. Бярыце там выбарную літэратуру, газэты, адозвы і вязіце народу. Ня самі едзеце, накажыце зайсьці і ўзяць чалавеку, які едзе ў Вільню, ці па тавары, ці ў каапэратыў, ці дзяцей у школу вязе, ці яшчэ па якой справе. Ня дойдзе вам газэта па поштце, дык яе прывязе з сабою гэты чалавек.

Вы, усе, хто наракае! Падыйдзіце к цёмнаму чалавеку, які толькі на рынку, ці ў млыне, ці ў кузьні, чуў нешта нейкае аб выбарах, і аб'ясьніце яму ўсё так, каб ён ведаў, каб ён цайшоў падаць свой голас за беларускі сьпісак. Вы сьвятлейшы за другога, дык вы павінны дапільнаваць, каб гэтага цямнейшага сапісалі ў сьпіскі выбаршчыкаў, каб ён ня лішыўся дзеля цемнаты свайго права падаваць голас.

Вам-жа ня трэба ехаць далёка на аўтамабілі, бо гэты чалавек жыве з вамі побач.

Будзьце сьмялейшымі, адкіньце нашу проклятую соцыяльную нясьмеласьць, бо іначай вы ўзноў будзеце паракаць, хіба з тою толькі розьніцай, што дагэтуль вы стагналі, а далей завыеце ад бяды ваўкамі...

Дзе трэба, будзьце „кроткі як галубы, і хітры, як зьмеі".

Нікому не салодка лезьці на ражон і рызыкаваць і сваім спакоем, і здароўем. Але сорамна сядзець злажыўшы рукі, калі другія ня толькі для сваей, але й для вашай-жа карысьці, ўжо згубілі і гэты спакой і гэтае здароўе. Мусіце рабіць тое, што можна рабіць.

Калі мы ўсе дружна, як мурашкі, возьмемся за справу; калі мы, хоць як краты, станем дружна тачыць, дзе толькі можна, — дык ня прыдзецца наракаць, чаму ў беларусаў няма таго а таго, чаму беларусу баліць тое а тое.

Глаўнае, ня верце ніякім самым добрым, самым найлепшым панам і іхным паслугачым. Ня верце самай лепшай партыі, калі яна суліць цяпер залатыя горы, а сама ў цяперашнім Варшаўскім Сойме галасавала, каб належачыя вам землі засяліць польскімі колёнізатарамі.

Яны цяпер загаварылі з вамі і па-беларуску, і нават парасейску. Ня верце ваўкам ў авечай скуры. Бойцеся іх, як чумы, як халеры, як найзьлейшых вашых ворагаў, бо прытоеных.

Помніце, што цяпер у нашым краі няма ніводнай лепшай для вас партыі, як левыя беларускія партыі, увайшоўшыя ў Беларускі Выбарны Камітэт.

Помніце, што кожны, хто цяпер працуе, каб выбраць у Варшаўскі Сойм добрых беларускіх паслоў, толькі той будзе мець права вымагаць сабе ад беларусаў і помачы, і абароны і падтрыманьн.я

Добра вазьміце сабе гэтыя словы ў дум, бо зьбіраецеся жыць ня толькі сягоньня, але й заўтра.

Той, хто дагэтуль ўсё яшчэ толькі чакаў нейкай манны нябеснай няведама скуль, ці толькі наракаў на беларускі рух, хай цяпер добра возьме ў дум, што манна нябесная і заўтра яму з неба ня зваліцца, а беларускі рух набіраецца і будзе набірацца сілы й заўтра й пасьлязаўтра.

І каб заўтра мець хоць нейкае права гаварыць аб сваіх правох, належачых ад гэтага руху, трэба сяньня заслужыць іх.

N.

⁂

Старaверы — з Беларусамі.

11 верасьня адбыўся агульны сход старавераў Браслаўскага, Дунілавіцкага, Дзісенскага і Сьвянцянскага паветаў, на якім былі прадстаўнікі каля 40 стараверчаскіх грамадаў (абшчын). На гэтым сходзе разглядалі пытаньне аб учасьці ў выбарах у Сойм і Сэнат і выбралі дэлегацыю з 4 асоб, якой даручылі паехаць ў Вільню і тутака прылучыцца да тае выбарнае арганізацыі, якая маглабы найлепш забясьпечыць правы і здаволіць патрэбы стараверaў.

Дэлегацыя, у склад якое ўваходзілі: Карп Жэлнін, Ерафей Васільеў, Севасьцян Міхайлаў і Сямён Лазарэў, адкінуўшы пасулы польскіх эндэкаў, пачала перагаворы з Беларускім Цэнтральным Выбарным Камітэтам.

На засяданьні сваім 16 верасьня Б. Ц. В. К-т прызнаў, што старaверы, хаця і рассыпаныя па розных акругох невялікімі групамі, становяць значную частку насяленьня нашага краю і павінны мець свайго прадстаўніка ў Сойме; дзеля гэтага Камітэт пастанавіў на сьпіску блёку нацыянальных меншасьцей у Сьвянцянскім акругу аддаць стараверам адно з сваіх мейсц. Старaверы з свайго боку далучыліся да Камітэту і ўсе свае галасы пададуць за сьпісак блёку. Апрача таго прадстаўнікі стараверaў Сьвянцянскага акругу абяцалі, што яны зьвернуцца да старaверскага насяленьня другіх акругоў, каб тыя гэтак сама падтрымлівалі сьпіскі Блёку.

На прыпадак, калі-б дэпутат стараверaў не прайшоў па выбарах у Сойм, Камітэт абязаўся, што ўсе дэпутаты, якія пападуць у Сойм па сьпіскам Блёку з беларускіх акругоў, вазьмуць на сябе абарону правоў і інтарэсаў старaверскага насяленьня ўсяе Польшчы.

Мы горача вітаем гэтае аб,яднаньне з Блёкам нацыянальных меншасьцяў і тае часьціны расейскага насяленьня нашага краю, якой дагэтуль не абнімала агульна-расейскага прадстаўніцтва.

Адзначаем, што ў Горадзенскім выбарным акругу йшчэ раней старaверскае нясяленьне далучылася да Беларускага Акружнага Выбарнага Камітэту, і прадстаўнік стараверaў будзе тамака пастаўлены ў кандыдацкім сьпіску.

⁂

Перад выбарамі.

Блёк Нацыянальных Меншасьцяў.

Ад 9-13 верасьня ў Варшаве адбывалася сэсія Аб'яднанага Выбарнага Камітэту Блёку Нацыянальных Меншасьцяў.

Камітэт займаўся пытаньнем аб падзеле дэпутацкіх мандатаў паміж зблёкованымі народамі.

Усе справы вырашаны згодна.

Гэтая згоднасьць вынікае з цьвёрдае сьвядомасьці ўсіх згуртаваных у Блёку нацыянальнасьцей, што толькі пры адзіным фронце „інародцам" у Польшчы можа ўдасца заваяваць для сябе належнае мейсца ў Сойме і Сэнаце.

Сэсія зьліквідавала ўсё тое, што магло-бы адбіцца на далейшай супольнай працы і Блёк стануў аканчальна на моцны і пэўны грунт.

Забрэзенскі Беларускі Выба[рны] Камітэт.

У м. Забрэзьзі, Валожынскага п. арганізаваўся Белар. Выбарны Камітэт. У склад Прэзыдыума ўваходзяць: Зінаіда Асіповіч, Міхал Станкевіч, Даніла Марзан, Мар'я Станкевіч і Сяргей Канапелька.

Камітэту падлегаюць тры гміны: Забрэзенская, Вішнеўская і Палачанская.

Па ўсіх абводах названых гмін, Камітэт арганізаваў Выбар. Кам.

Дзякуючы таму, што ў Абводавыя Камісіі папалі здраднікі, ці слугі панскія шмат жыхароў не запісана ў сьпіскі выбаршчыкаў. Гэта заўважана месцовымі Камітэтамі і зроблены адпаведныя захады.

Забрэзенскім Камітэтам арганізуецца некалькі мітынгаў, пасьля якіх будуць адбывацца беларускія прадстаўленьні ладжаныя трупай, арганізаванай Камітэтам.

Досьвіткі.

(Драматычныя сцэны.)

Сялянская хата. З пачатку хату асьвячае зарава пажару; пажар тухне і пасьля з другога боку усходзе сонца. „Час-ад-часу чуваць далекі грухат гармат. У хаце, як перапужаныя авечкі, таўкуцца-запрыталіся сяляне. На ложку стогне хворы. Адна з кабет, гістаючы дзіцянятка на руках, кяе калысанку.

З ГРАМАДЫ: — Душна, цяжка дыхаць, як пад лёдам.

— Як жывыя ў магілу закапаныя.

— Канец сьвету, канец сьвету...

— Пагінулі, прапалі...

— І як жыць, з чаго пачаць...

— Гарматы грукацяць, а мне выдаецца, што я ляжу ў дамавіне і на мяне пясок кідаюць, кідаюць ..

СЕЛЯНІН. (увышоўшы.) Кара Божая, кара Божая... Ад вёскі асталіся чорныя галавешкі, белыя печы... дымам усё зьнікла! Толькі гэта хатачка адна аднюсенькая ўцалела, каб затуліць у сабе нас пакутнікаў, зьнідужэўшых ад бяды, мук...

ГАСПАДАР. Хай бы лепш і яна пажарышчам стала, чымся дачакаць гэткае пашаноты.

З ГРАМАДЫ: — Не грашы, браце, Богу.

— А дзе тваe яшчэ?

СЕЛЯНІН. Дзе мае... Жонка знаць ачумела, ці хацела што ратаваць, бо кінулася ў хату, — а страха ўжо гарэла. Дачка, енчучы з болю ўсё хадзіла каля вогнішча хаты і звала: „Мама! Мамачка!.." Ажно толькі цяпер выгарнулі яе костачкі... Я ня мог глядзець... А дзчка білася аб зямлю, кляла і блюзьніла, аж пакуль шалёная куля і яе... Эх, чаму гэтая куля мяне абмінула!

З ГРАМАДЫ: — Як, дык і яна забіта?

— Бедная дзяўчына!

СЕЛЯНІН. Ох, браточкі мае, калі я згледзіў, як яе кроў дымілася на гарачым попялу поач стлеўшых костачак яе маці, дык так запякло, адрыжэла ў нутры. Крыўдна мне стала, моцна крыўдна. Камень грыз-бы са злосьці, помсты жадала сэрца... але ворага нідзе ня было... Ды й хто нам вораг?!

З ГРАМАДЫ:—Праўда, ўсё нам ворагі, ўсе нас пакінулі, як зблыканых авечак. Усё пабралі, паглумілі, праз век запрацаванае крывавым мазалём. Б'юць нас, зьдзекуюцца з нас, а што мы? А мы загнаныя ў казіны рог жальбуем толькі.

СЕЛЯНІН. (стаіць апрёшыся на кіек, як бы сам да сябе) Хто нам вораг? Каб жа мы зналі, мо гурмам, грамадой далі-б яму рады, але кожны думае па своему, у кожнага іншы вораг, кожны сам сабе і ўсім вораг.

З ГРАМАДЫ: — Паны нам ворагі.

— Паны пабітыя ці паўцекалі, а на мейсцы двароў, ляжаць выгарэўшыя плямы, а з іх бароў і пушч ідзе за нашыя шнуры і агароды—лес ідзе.

— Грозным поступам лес ідзе.

— Мо лес наш вораг?

З грамады выступае кволы чалавек у бабскім каптане, скідаючы яго кажа:

КВОЛЫ ЧАЛАВЕК: Я ваш вораг... Наце аддаю...

З ГРАМАДЫ: — Якім парадкам?

— Чаму ты нам вораг?

КВОЛЫ ЧАЛАВЕК. — Як пачаўся пажар на вёсцы, дык я, гэтага, кінуўся нібы ратаваць ды ўскочыў, гэтага, ў Дамінікаву хату. Цапнуў, што папалася ў руку і ў кусты, гэтага. Думаю. калі ўсе забыліся на грэх, дык і я, гэтага, хоць пад старась ъ вальней пажыву. Але папаўся мне вось гэты бабскі каптан. Пабег я да сваей хаты, а яе ўжо няма — згарэла... Так і астаўся ў каптане, прыкрыў гэтак ім шальмоўскую душу сваю.. І каб вы суседзі палаілі, а то і пабілі, гэтага, мо палягчэла-б, а то ў серадзіне гатуецца, шчыміць, гэтага, як на дне пякельным... (некаторыя сьмяюцца. Чуваць стукат у вакно і крык).

ЗА ВАКНОМ:—Гляньце, гляньце коціцца на нас аграмады камень, лясы ломіць, горы расьціскае, бажніцы крыша... Камень каціцца!.. Ах проста на нас!.. (прабуджаныя дзеці паднялі плач; усе устрывожыліся).

ЯРМІЛА. Зварьяцела баба... Панесла яна раз сваім сыном есьці ў лес, ажно глядзіць на вербе вісяць у бялізне тры дзяцюкі, вышчарыўшы зубы на месяц.. Як пазнала, што гэта яе дзеці, дык і зьвіхнулася з розуму. А доўгі час яе сыны баранілі нашу вёску ад напасьці, далёка аб іх чутка пашла, цэлыя палкі ў бок зварачывалі... Ажно ўрэшце падказаў нехта...

З ГРАМАДЫ: — Ат, меліць языком, быццам людзі першы раз гэта чуюць.

— Лепш бы гэтага зусім ня чуць.

ЯРМІЛА. Ды я так, каб не маўчаць...

ВАРЬЯТКА. (з візгам убегае і зачапляе дзьверы). Ай, ратуйце! Пакусаў ўсё маё цела. Трымайце дзьверы. Ен не Ярміла, а ваўкалака — перакідаецца ў рудого ваўка, пьець кроў людзкую. Сваіх пляменьнікаў паеў, маіх сынкоў і хоць асілкаў, але здужаў, але змог... Цяпер мяне хоча зьесьці, грызець дзьверы, лезе... ратуйце!

ЯРМІЛА. Ты, сука, што гэта на мяне брэшыш?

ВАРЬЯТКА. (выбягае, чутно яе крык) Ай! Камень коціцца, давіць, крыша... уцекайце уцекайце ..

ЯРМІЛА. Ня верце, людзі! Нікога я, нікол[і] не выказываў. Ніякіх людзей я ня ем, ані ў ва[у]калаку не перакідаюся. Гэта ёй проста папалася на язык маё прозьвішча, вось яна і чаўпець. Ня верце браточкі, прысягну вам што ня праўда.. Каб не вышоў з гэтага мейсца, каб не разьня[ў] гэтых пальцаў, каб.., (маўчанка. Ярміла абводзе ўсіх вачыма, як бы шукаючы спагады, але ад яго адсовываюцца). Каб вы спрухнелі, чаго-ж вы маўчыцё, чаго ўцекаеце ад мяне, як ад напасьці якой. Вы той ашалелай верыце, а мне дык не! Плюю я на вас! Не баюся я нікога — га! бо нікога няма. Бог з бажніцы прагнаны, паны ў палацах па... шаны, начальства разьбеглася, як мышы ... ныя, а вы ха-ха-ха... Плюю я на вас! Вос[ь] душна тут і я разьбіваю вакно, і не баюся бо я тут цар і бог і нічога вы ня зробіце. Х... як сьмяхотна тырчаць вашыя нямыя, пер... ныя твары? Чаго маўчыце, чаго прыціхлі, ... лі, як нябожчыкі. Ну ем я людзей, ваўкала[к], душагуб, пью кроў дык што-ж? І вы будзеце есьці людзей, навет дзяцей сваіх, саміх сабе будзеце грызьці, ліха вашай галаве. Будзеце, кажу, кал[і]

Беларусы, закладайце Выбарныя Камітэты, станьце у абароне сваіх правоў!

Роднае даражэй.

У мяст. Ярэмічах Навагрудскага пав., яшчэ да выбараў, быў заладзены камітэт польскай партыі „Вызваленьне“, ў які ўвышлі тутэйшыя беларусы. Цяпер, як дачуліся аб працы Цантр. Белар. Выбар. Камітэту, дык перашлі на родную ніву і камітэт польскай партыі распаўся.

Свабода агітацыі.

У Вільні пад прадседацельствам дэлегата ўраду п. Романа, адбылося паседжаньне з прадстаўнікамі паліцыі, на якім была падчыркнута неабходнасьць свабоднай агітацыі ў час выбарнай чыннасьці.

Прадвыбарная „свабода“.

У г. Ваўковыску паліцыя адабрала ад тутэйшага беларуса некалькі намяроў нашае газэты „Бел. Звону“ і, ня гледзючы на пратэсты, не аддала.

У мяст. Турэц, Навагрудзкага павету, паліцыя арыштавала беларуса Т., які раздаваў „Беларускі Звон“ сялянам. Пратрымаўшы гадзін дзесяць, выпусьцілі на волю.

Калі пападаецца ў рукі паліцыянтоў беларуская прадвыбарная літэратура, дык яны дэмонстратыўна нішчаць яе перад народам.

У аўторак 12. IX ў 6 гадзін увечара паўнамоцнік Цантральн. Выбар. Белар. Камітэту Кольнер быў арыштаваны шпегам і заведзены ў V цыркул м. Вільні. Перагледзіўшы ўсю літэратуру, якую ўзяў Кольнер у Камітэце, паліцыя выпусьціла Кольнера на волю.

З газэт

Паны ня дрэмяць.

Газэта „За Свабоду“ піша, што ў Горадзеншчыне буйна ідзе прадвыбарная агітацыя. Сяляне цьверда стаяць за Блёк Нацыян. Менш., які спаткаў варожыя адносіны сярод польскіх груп. Кандыдаты, прадстаўленыя расейска-беларускімі групамі ў Выбарныя Камісіі, не прашлі — іх адкінулі пад рознымі закідамі і прычэпкамі.

Абураючая вестка.

„Dzieńnik Wołyński“ паведамляе, што ў гор. Луцку састаўлены сьпіскі выбаршчыкаў. З ліку 30000 жыхароў папала ў сьпісак толькі 6000.

Нота паўнамоцнага прадстаўніка РСФСР у Літве да Літоўскага ураду.

Пану Юргуцісу, міністру чужаземных спраў Літоўскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Высокапаважаны пане міністр!

Расейскаму ўраду стала вядома, што да літоўскага ўраду паступіла прапазыцыя галоўных хаўрусных і асоцыіраваных дзяржаў прызнаць пастановы Вэрсальскага трактату датычна ракі Нёмна. Дзеля гэтага лічу абавязкам давесьці да вашага ведама, што Расейскі ўрад ні ў якім выпадку ня можа дапусьціць таго ці іншага разьвязаньня пытаньня аб рацэ Нёман без свайго ўдзелу і ў кожным разе будзе прызнаваць неабавязковымі дзеля сябе такія пастановы, якія аб гэтым пытаньні могуць быць прыняты.

Міжнародны характэр ракі Нёман устаноўлены яшчэ больш ста год таму назад 14-м артыкулам актаў-Венскага кангрэсу, якія маюць пад сабой подпіс Расеі, адчынілі плаваньне па рацэ Нёму для ўсіх жыхароў былай кангрэсавай Польшчы.

Расейскі ўрад заўсягды цьвёрда трымаўся таго пагляду, што ніякія міжнародныя акты, якія былі ў сваім часе падпісаны пры ўдзеле Расеі, ня могуць быць зьменены без такога-ж удзелу Расейскага ўраду. Гэта я лічу патрэбным у поўнай меры пацьвердзіць у зьвязку з цяперашняй справаю.

Што належыцца да су'аснага становішча Нёмна, як яно вырашана ў Вэрсальскім трактаце, то Расейскаму ўраду зусім усё роўна, — ці доля Нёмну будзе выражана згодна належных артыкулаў Вэрсальскага трактату, ці, можа, Нёман, згодна заяве, зробленай на Барцэлёнскай канфэрэнцыі літоўскім дэлегатам, панам Сідзікаўскас, пасьледуе рэжыму, устаноўленаму для міжнародных рэк на Барцэлёнскай канфэрэнцыі.

Расейскі ўрад ня можа зараз выказаць свае думкі на карысьць той ці іншай з гэтых двох альтэрнатываў, бо пытаньне гэтае ва ўсёй яго цэласьці, бязумоўна, павінна будзе разглядацца ўсімі прыбярэжнымі дзяржавамі, не выключаючы і тых дзяржаў, на тэрыторыі якіх бяруць пачатак прытокі ракі Нёмна, ўплываючыя ў Нёмн ніжэй Горадні, ад якога пункту думаюць абвясьціць раку Нёман міжнароднай.

Рэзюміруючы, такім чынам, выказанае вышэй, а іменна, — што ўсякая зьмена актаў Венскага кангрэсу ня можа адбыцца бяз ведама і ўчасьця Расейскае Сацыялістычнае Фэдэрацыйнае Савецкае Рэспублікі, і што, з другога боку, дзяржавы, прыбярэжныя да Нёмна ці да яго пачаткаў, асабліва Сацыялістычная Савецкая Рэспубліка Беларусі, так сама павінна мець магчымасьць выказаць свой погляд на гэтае пытаньне, — я, вяртаючыся да сказанага ў пачатку мае ноты, рашуча пратэстую ад імя майго ўраду проціў усякага разьвязаньня пытаньня аб Нёмне бяз учасьця Расеі і Беларусі.

Прыміце, пане міністр, завярэньні ў маім глыбокім паважаньні.

Паўнамоцны прадстаўнік РСФСР у Літве ДАУЦЯН.

З Савецкай Беларусі.

Сельска-гаспадарская выстаўка.

Народным Камісарыятам Земляробства прызнана неабходным заснаваньне сельска-гаспадарчай выстаўкі на Беларусі. Выстаўка адчыняецца не пазьней другой паловы верасьня.

Сельска-гаспадарчая асьвета.

Да гэтага часу на Беларусі маюцца 3 сельска-гаспадарчыя школы: у Мар'інай Горцы сельска-гаспадарчы тэхнікум, школы ў Чырвоным Беразе, ў Старым Барысаве і эвакуіраваная ў Маскву Вітабская лясная школа, якую маецца на мэце вярнуць назад на Беларусь.

Становішча школьнай справы ў гэтых навуковых установах да гэтай пары не наладжана і недастаткова арганізавана. Самы тып навуковай установы заснаваны толькі для Мар'інгорскага Тэхнікуму. Барысаўская і Чырвона-Беражская школы працуюць да гэтай пары бяз усякага пляну. У зьвязку з адчыненьнем сельска-гаспадарчага Інстытуту, прапануецца перагледзіць правілы аб Мар'іна Горскім тэхнікуме, бо трэці курс тэхнікуму ў бягучым навуковым годзе ня можа быць адчынен па тэхнічных прычынах. Народным Камісарыятам Земляробства прашана зьвярнуць асаблівую увагу на сельска-гаспадарчую асьвету на Беларусі.

Школьная справа.

Совнарком Беларусі зладзіў сьмету на ўтрыманьне школ, якая аблічываецца ў 5 трыльёнаў руб. З прычыны цяжкага эканамічнага становішча Дзяржавы, сьмета не зацьверджана. Народны Камісарыят Асьветы вырашыў зьменшыць лік вучняў, якія ўтрымліваюцца на кошт Дзяржавы, да 37 працэнтаў. 67 прац. вучняў павінны самі сябе ўтрымліваць. Плата за навуку гэтакая: ў першых клясах—1 рубель золатам, у апошніх — 3 рублі золатам.

Перадача маёмасьці Археолёгічных інстытутаў.

Па хадайніцтву рэктара Беларускага Дзяржаўнага Унівэрсытэту, Галоўнай Управай прафэсыянальнай асьветы Р. С. Ф. С. Р. адменены свае пастановы аб перадачы маёмасьці зачыняемых Археолёгічных інстытутаў у Смаленску і Вітабску-Маскоўскаму Унівэрсытэту. Маёмасьць будзе перададзена Беларускаму Дзяржаўнаму Унівэрсытэту.

Перавод эпіскапа Мелхісэдэка.

Па маючыхся вестках, Вышэйшая Царкоўная Управа пераводзіць эпіскапа Мелхісэдэка з Менску ў адну з далёкіх эпархіяў РСФСР. („С. Б.“)

СЯЛЯНЕ! Дамагайцеся сваіх школ у роднай мове. Састаўляйце прыгавары аб адчыненьні беларускіх школ. Зьвертайцеся за парадай і запамогай да Беларускай Цантральнай Школьнай Рады. Памятайце, што ў асьвеце—наша моц.

нівы стаптаны, аруды пагарэлі, край зьніштожаны, сьвет галодны, людзі азьвярэлі, а злое ўсюды пануе — патопам разьліолся, а пошасьць, паморак, як чад распаўзаюцца. Дык як жыць? У злым трэ шукаць паратунку, шатаном трэба стацца, хай вырастае воўчы клык... (узяўшыся за клямку ад дзьвярэй). Вы можа думаеце, што я ўцякаю ад вас, баюся вас. Плюю я на вас... Душна мне тут, цесна... (шпарка выходзе; доўгая маўчанка].

ХВОРЫ. Вось каб так ціха было, альбо каб смерць настала... Каб мяне ў касьцёл палажылі, там і паветра шмат, і сьвету, і ціха, ціха... А хараство сьценак і абразы паганялі бы думкі аб Богу, аб небе, аб шчасьці... Я-б там выздаравеў.

З ГРАМАДЫ: — Каб-жа сьмерць.

ХВОРЫ Найлепшая падзяка за жыцьцё, гэта спакойнае, бяз мук скананьне.

З ГРАМАДЫ. (дзіця) Мама, мамачка дай есьці. Мамачка, есьці хачу.

З ГРАМАДЫ: Ціха ты дакука мая, нешчасьце маё, што я табе дам... (раптам прыгартае дзіця і плача). Супакойся дзетка маё роднепькае. Мне яшчэ трудней, бо мушу разумець твой голад і сама галадаць. О, гора-ж маё, гора!

ГАСПАДЫНЯ. Ціхаце-ж, я падзялю страву хворага... Хай дзіцянё заморыць рабака. (Дастае з печы яду)

ХВОРЫ. Дай, дай... мне толькі абы супакой, цішыну.

КАБЕЦІНА. (Уваходзіць з дзіцянём на руках) Сьвяты чалавек! Сьвяты гэты наш вучыцель—дзе ён ступіць там і радасьць запануе.

З ГРАМАДЫ: Ну, што там такое?

— Дык ён не ўцёк?

— Ну хіба-ж не бачыў, як ён тушыў пажар.

КАБЕЦІНА. Выратаваў мне дзяцёнка, жыцьцё не шкадуючы, выратаваў... Маю красачку, надзею...

З ГРАМАДЫ:—Дык чаго ж ты плачыш?

КАБЕЦІНА. Я і плачу, і сьмяюся, і жаль мне нейкі, і радасьць, як з Богам гукала. Ен усім памагае—гэта сьвяты чалавек. Цяпер раненых даглядае, поіць, пацешае словам і чынам... (чуваць шум матора; усе кінуліся да вакна).

З ГРАМАДЫ; — Арэпляп, арэпляп!..

— Дзе?

— Глядзі ўверх, правей...

— Вундзе, як павук паўзе па хмарцы.

— Бомбы мусіць кідае. Каб на нас ня кінуў

— Хай бы ён лепш, лётаючы там каля сонца, сьвету нам кінуў.

— Ох калі гэтая крутаніна кончыцца, калі ўціхамірыцца. Няма жыцьця!

— Круціцца, меліцца, як на торжышчы якім.

— Крыўдна нам, крыўдна. Во хоць бы я: з багатага, семяністага гаспадара астаўся, як стоў. Жабрак! Усяго таго багацьця—галоднае, халоднае жыцьцё.

— Церпім гора—мусіць гэтак трэба. Адно толькі цяпер прашу, каб супакоілася гэтае насланьнё, хвіля,

— Міру, міру!..

— Нашы дзеці дык і не знаюць, што такое мір, спакойнае жыцьцё.

— Я, надойча, як хаваліся ад куль, прылёг у ямку. А кулі, значыць, нада мной роем пзынкаюць, хэ,хэ... А я перажагнаўся, утуліў галаву і ўзіраюся значыць на зямлю. Бачу адна, другая дзюрачка, а праз іх так і снуюць мурашкі. Адна, значыць, казяўку якуюсь валоча, другая траўку сухую—ну ведама кожная мае занятак, толькі вось я, думаю сабе, туляюся па ямах, як збойца, кінуў гаспадарку, сямью і за што, і на што? І жаль, значыць, мяне моцны агарнуў, сьлёзы як гарох пасыпаліся, хэ-хэ-хэ... да душы пасыпаліся, самахоць... (неўзнаку ўцерае сьлёзы). Ускочыў, значыць, я і стаў на відавоку, але ні адна куля не зачапіла—такі ўжо лёс. Хэ, хэ...

— Дык ня дзіва жывеш здаецца па людзку і бацькі Бога не гнявілі, а вось душа калоціцца ў трывозе, як пакутніца, як бы ўчыніў якісь страшны праступак.

Тут адзін з сялян, што спаў прысеўшы па падлогу ускочыў крычучы з прасонку.

ПРАБУДЖАНЫ. Стойце, ня біцеся! Пагібель на вашу партыю!

З ГРАМАДЫ: — Чаго ён? Што з ім стала?

— З прасонку пэўня.

ПРАБУДЖАНЫ. (ачуняўшы) Ох, дайце-ж рады. Толькі гэта вочы зажмурыш, як перад табой аратар так і тараторыць, так і камандуе рукамі. Сніў, што мяне прывязалі да слупа, бо я не хацеў слухаць, а тут кожнае слова гаворкі аратара як цэпам па галаве, як цэпам па галаве. Ох, ажно цяпер галава гарыць, покаецца ад болю, пал у грудзях, сэрца ныя, трапешчыцца...

З ГРАМАДЫ: — Усялякія партыі навыдумлялі. Які чорт ня вырвецца з падваротні, ўсё новую партыю табе суліць, просіць запамогі, еднаньня, падбухторывае на сваіх ворагаў і ўсе точуць вайну толькі не паміж сабой, а з нашымі курамі ды парасятамі.

— Скубуць, як гарох пры дарозе.

— Здаецца ў лэс бы ўцёк, у зямлю жывы палез, так усё надакучыла.

—І ніяк душа не прыймае, ў галаве ня тоўпіцца.

— Мукі! Акапцілі душу. Цьфу!

— Я вам кажу, што гэта Антыхрыст прышоў, а яго прыхвастні каламуцяць жыцьцё і сьвет, хочаць зьбіць з панталыку, ачмуціць, а тады з нашым братам што хочыш рабі, хоць поле абнавозь.

— Адзін ратунак да споведзі схадзіць.

— Каб жа было каму спаведаць.

— Усе ў прочках.

(Канец будзе).

Лявон Жыцень.

ЗАСТОЙ.

Апошні час у Вільні ўсе крычаць аб застоі. Пасаду безработным знайсьці страшэнна цяжка, а найчасьцей і зусім немагчыма. Новыя прадпрыемствы не адчыняюцца. Істнуючыя дагэтуль прадпрыемствы і фірмы патроху скарачываюць лік сваіх працаўнікоў. Гандаль ідзе добра толькі на гарэлку. Запраўды «пьяны бюджэт»

Рэшта-ж гандлёвых устаноў робіць кепскія справы і ўсе яны жалюцца на малыя абароты ў гандлю, сьцверджаючы небывалы застой. Такім чынам, выразна, з кожным днём усё больш і больш, адзначаецца застой як у нашай, і бэз таго убогай прамысловасьці, таксама і ў гандлю, павялічываючы лік безработных.

Уціснутая ў кут „Крэсаў Усходніх" Вільня вадыхаецца дзеля таго, што гандаль і прамысловасьць задушаны блізасьцей зачыненых граніц з ўсімі суседзямі. Там, сям ідзе кантрабандны гандаль з Расеяй ці то з Літвой, вось і ўвесь заграінчны гандаль Вільні. Вільня варыцца ў сваім ўласным саку, патроху замірае і траціць вагу эканамічнага цэнтра ў краі.

Застой ўжо цяпер стаў настолькі выразным, што каб ратаваць крытычны стан гандлю і прамысловасьці трэба было-б пільныя і рашучыя крокі і перад усім, як найхутчэй шырака адчыніць усе граніцы з суседзямі і спыніць „свойскі гандэль" зьніштожыўшы сыстэму „прывілеяў" польскім фірмам, даючую магчымасьць толькі ім вясьці гандэль з заграніцай. Гэтая сыстэма створана хутчэй для пракармленьня зруйнаваных дворных паноў, як для карысьці краю.

Калі пільныя крокі ня будуць зроблены, дык Вільня ў эканамічным становішчы будзе усё больш заміраць, фірмы і далей будуць ліквідавацца, а безрабоцьце будзе яшчэ большае.

А дзе тыя залатыя горы, якія нам абецалі яснавельможныя паны пры „wcieleniu" Вільні, да Польшчы?

Пу-га.

⁂

КАРЭСПАНДЭНЦЫІ.

Весткі з Лунінца.

У Лунінцы арганізаваўся Беларускі Паветовы Выбарны Камітэт Лунінецкага павету ў складзе: старшыня Мікалай Анцукевіч (Лунінец, Царкоўны зав. хата Перапёлкіна № 2), намесьнік старшыні Аляксандр Жук і сэкрэтар Юльян Мілеўскі.

Нарадовая дэмакрацыя (эндэкі) і блізкія да іх працуюць. Яны добра ведаюць, што сялянства галасоў сваіх не дасьць ім, бо селянін добра пачуў панскую ласку і апеку. Гэтае самае панства, якое паўлазіла бяспраўна ў Выбарныя камісіі падзяліла на абводы так, што грамадзянін змушаны будзе хадзіць ў некатарых месцох аж за 20 вёрстаў, каб падаць свой голас. Ведама калі гаспадар пойдзе галасаваць, дык жонка застанецца дома хату дагляндаць. Покуль гаспапар уходае туды і назад па 20 в., дык жонцы будзе ўжо позна галасаваць. А што ўжо казаць аб старых ці слабых здароўем, а ў часе непагоды дык справа зусім дрэнна наагул.

Напрыклад сялян у гор. Лунінцы запісалі ў сьпіскі выбаршчыкаў Бастынскага абводу, які ляжыць ад Лунінца 18 вёрст.

І так у кожнай гміне. Для нас беларусаў мабыць і закон ня пісан, бо ў выбарным закове ў артыкуле 12, пункце 2—сказана «каб ніводзін выбаршчык ня меў ад сваёй аседласьці да будынку, ў якім будуць адбывацца выбары, больш як 6 кілёмэтраў (5 з паловай вер.)»

У Лунінцы працу вядуць рожныя польскія партыі не выключаючы і партыі сацыялістаў (P. P. S.), якая абецаючы цяпер беларусам зямлю і волю не ў далёкім мінулым, ня гледзючы на нашыя вузкія шнуры, галасавала ў Сойме за то, каб польскіх жаўнераў надзяліць зямлёй на якой беларус праліваў пот і кроў.

Андрэй З.

⁂

Што чуваць у сьвеці.

Вэнгрыя прынята ў Лігу Нацый.

На апошнім паседжаньні Лігі Нацый Вэнгрыя прынята ў лік сяброў Лігі.

Саюз усходніх народаў.

Газэты паведамляюць, што Турцыя хоча арганізаваць саюз ўсходніх народаў, які бараніў-бы ўсходнія інтарэсы ад эўрапэйскіх дзяржаў. У саюз маюць увыйсьці: Турцыя, Геджас, Ягіпет, Пэрсыя, Палестына, Сырыя, Туніс, Алжыр, Трыполі і Мароко.

Трывожнае становішча ў Эўропе.

Ангельскія газэты, разглядаючы сучаснае палітычнае жыцьцё Эўропы, адзначаюць яе трывожнае становішча, падобнае да 1914 г. Прадбачаць магчымасьць хуткай вайны.

На Балканах трывожна.

Грэкі пакінулі Канстантынопаль. Баўгарыя мабілізуе войскі і пасылае на грэцкую граніцу.

Туркі організуюць паўстаньні ў Фракіі і выступаюць з бурнымі дэманстрацыямі ў Канстантынопалі і Андрыанопалі.

Ідзе барацьба за карыстаньне Дарданельскіх праліваў паміж Англіяй, Францыяй, Італіяй, Расеяй і інш.

Грознымі падзеямі ўстрывожана і Румынія, якая думае склікаць канфэрэнцыю па пытаньню Блізкага Усходу.

Савецкі Урад трымае прыгатоўленымі да выступленьня войска на Каўказе і флот на Чорным моры.

Амэрыка прызнае паважным момэнтам паход туркаў на Еўропу.

Каля выбараў у Польскій Сойм.

Газ. „Unz. Tog." паведамляе, што ў сьпіскі выбаршчыкаў не ўнесена 60 проц. з ліку жыдоў-выбаршчыкаў.

З Літвы.

Ідзе прадвыбарная агітацыя. Беларусы выстаўляюць свайго кандыдата ў Сойм Аляксандра Карабача.

⁂

ХРОНІКА.

— У Драматычнай Майстроўні. На апошнім паседжаньні Мастацкае Рады Майстроўні вырашана даручыць тэхнічнае кіраўніцтва сцэнічнай працай вучыцелю Беларускае Гімназіі гр. Міхалевічу, які працаваў у працягу некалькіх гадоў як рэжысэр і мае добрую тэорэтычную і практычную падгатоўку.

Моладзь ахвотна запісываецца ў Майстроўню. Пакуль што прынята 23 асобы. Сыстэматычныя заняткі для моладзі будуць складацца з лекцыяў (дэклямацыя, гісторыя тэатру, тэорыя грыму, рытмічныя рухі) і з практыкаваньняў—падгатоўкі спэктакляў. Дзеля таго, што сярод прынятых у Майстроўню ёсьць значная лічба дзяцей малодшага ўзросту, вырашана паставіць спэцыяльны дзіцячы спэктакль, арганізацыя якога даручана вучыцельцы беларускае гімназіі п. Альшэўскай.

На гэтых днях пачнецца разрысоўка залі, дзе будуць адбывацца спэктаклі Майстроўні (Вострабрамская, № 9). Разрысоўка будзе рабіцца працаўнікамі Майстроўні пад кіраўніцтвам мастака гр. Даўгяллы, па рысунках старасьвецкага Беларускага Мастацтва (слуцкія паясы), прыгатаваных гр. Л. Родзевічам.

— Беларускі мастак грам. Драздовіч ахфяраваў у Першую Віленскую Беларускую гімназію адзін з сваіх абразоў, які напісан масьлянымі фарбамі. Зьмест ўзят з часоў старасьвецкае Беларусі.

— Пачаўшыяся 2 верасьня г. г. ў Першай Віленскай Беларускай гімназіі заняткі, ідуць ўжо пармальным ходам. Запрошаны новыя пэдагогі: п. Зенкевіч (польская мова), атрымаўшы вышэйшую эканамічную адукацыю, п. Сьнежынскі (агульная гісторыя і гісторыя славянск. літэратуры.), Архімандрыт Пілін, Рэктар Віленскае Духоўнае Сэмінарыі (Славянская мова), п. Міхалевіч (Нямецкая мова), п. Альшэўская (Француская мова).

Арганізуецца позашкольная праца. Ужо пачалі працаваць: гурток па лацінскай мове, якім кіруець п. М. Красінскі (вольны пераклад Цезара) і гурток па географіі пад кіраўніцтвам п. Канчэўскага (экскурсіі, практыкаваньня па зьніманьню пляноў, гульні і інш.).

— 19 верасьня у Вільні адбылося урачыстае адкрыцьцё памятніка Ст. Монюшкі — бацькі беларускай Опэры.

У бліжэйшым номеры зьмесьцім падробнае апісаньне гэтай урачыстасьці.

— На днях выйдзе Новая Сусьветная Гісторыя пабеларуску. Выданьне Віленскага Выдавецкага Т-ва

— Ахвяры на „Бел. Звон". Ад грам. Чэрвякова Мікалая 3000 м. п.

Беларускі дзіцячы прытулак.

За час ад 1. V да 1. IX г. г. атрыманы ахвяры на карысьць прытулку: Ад вучыцеля Кастуся Маеўскага—6.250 мар. польск., ад N—1000 мар., сабрана ў царкве Сьв. Тройцы 4.VI. 3704 маркі, з гульні „вудачка" у Бел. Клюбе 19.VI 5100 мар. і за кветкі 2055 мар., ад вучыцеля Язэпа Шнаркевіча 7000 мар. і праз п. Жаўрыда 500 мар. Разам 25.609 мар. польск.

Беларускі Камітэт Помачы пацярпеўшым ад вайны складае ўсім ахвярадаўцам шчырую падзяку і зьвяртаецца да беларускага грамадзянства і наагул да людзей добрай волі з гарачай просьбай падтрымаць сваімі ахвярамі бедных беларускіх дзяцей-сірот і паўсірот, якія ў лічбе да сотні асобаў сабраны і гадуюцца ў прытулку, якім апякуецца Камітэт. Надыходзіць цяжкая для нашага прытулку зіма; даць дзецям мінімум харчаваньня без ахвяраў з правінцыі будзе немагчыма. Камітэт спадзяецца, што вучыцелі на правінцыі, духоўнікі праваслаўныя і каталіцкія, каапэратывы, гмінныя войты, шкадуючы бедных дзяцей, не адмовяцца прыняць на сябе ініцыятыву па зьбіраньню і перасылцы ахвяраў на карысьць прытулку. Ахвяры прысылаць на адрас: Вільня, Вострабрамская, 9.

Камітэт.

Бібліяграфія

Адраджэньне. Літэратурна Навуковы Весьнік Інстытуту Беларускае Культуры. Выходзіць чатыры разы на год. Сшыток першы. Рэдактар Я. Лёсік. Беларускае Каапэратыўнае Выдавецкае Т-ва. Менск, 1922 г. У рэцэнзыі, якая надрукована ў газ. «Савецкая Беларусь», №191 чытаем:

„Сваім выглядам часопісь робіць вельмі прыемнае уражаньне (330 страніц вялікага журнальнага фармату). Гэта — першая салідная па аб'ёму кніга на беларускай мове.

Праўда праграмнага артыкулу ад радакцыі, ўступу, што пры такіх выпадках абавязкова трэба было даць — няма, але гэта з поўбяды: зьмест кнігі сам за сябе гавора. Кніга дзеліцца на дзьве часткі: 1) Прыгожае пісьменства і II) Навуковы аддзел."

У частку прыгожага пісьменства увaходзіць: Адрывак з паэмы „Новая Зямля" Я. Коласа. Гэты эпічны твор памянёная рэцэнзія называе кульмінацыйным пунктам творчасьці Якуба Коласа.

„У Палескай гушчы", аповесьць Я. Коласа.

«Перад будучынай» вершЯнкі Купалы. «Кароткі верш вялікай натхнёнасьці і біблійнай стылізацыі". („Сав. Бел." № 191) Далей ідуць апаведаньні Яна Баршчэўскага у перакладзе Я. Лёсіка, паэма „Крылач" Міхайлы Грамыкі, нясконченыя творы К. Каганца і інш.

У навуковы аддзел увaходзяць стацьці па пытаньнях розных галін навукі. „Беларускія Народныя Творчасьці" —Паўла Каравая. „Максім Багдановіч як стылізатар беларускага верша", — Ул. Дзяржынскага. „Слаўніковая праца ў беларускай мове," М. Байкова. Пасьмертныя успаміны аб Ядвігіну Ш. і Бурбісу А. напісаныя В. Лёсік і П. Бодуновай і іншае.

Ул. Ігнатоўскі. „Матывы лірыкі беларускага паэты М. Чарота." Дзяржаўнае выдавецтва. Менск.

⁂

Уражаньні з мейсц.

Угаварываеш людзей, каб усе йшлі галасаваць.

— Дзе там, адказываюць, ісьці усім. Адзін гаспадар пойдзе і ўкіне намяры за ўсю сямью.

— Не, дарагія, так закон не дазваляе.

— Ат, што там закон! Вунь бывала на выбарах у Віленскі Сойм, дык кідалі колькі душа жадала і за жонку, і за дзяцей. Навет сама камісія, што стаяла пры скрыначцы, давала білецікі і казала кідаць.

Што сказаць на гэта?

І дзе зарука, што цяпер так ня будзе?

В.

Адрасы Беларускіх Выбарных Каміт.

Цантральны выбарны Камтэт. Вільня, Віленская № 12.
Акружны Выб. Камітэт на Навагрудзкі акруг, Баранавічы, Паштовая № 66.
Акружны Выб. К-тэт на Лідзкі акруг Ліда, Легіёновая вуліца № 1.
Акружны Выб. К-тэт на Гарадзенскі акруг. Горадня, Паўночная вул. № 7.
Акружны Выб. К-тэт на Беластоцкі акруг. Ваўкавыск, Пясковая вул. № 14
Навагрудзкі Паветовы Выб. К-тэт. Навагрудак, Вялікі рынак № 14
Бельскі Паветовы Выб. К-тэт Бельск, Літоўская вул. № 30
Несьвіжскі Паветовы Выб. К-тэт Несьвіж, Альбянская вул. № 30
Слонімскі Паветовы Выб. К-тэт. Слонім, Абалонь № 42
Пружанскі Паветовы Выб, К-тэт Пружаны
Стаўпецкі Паветовы Выб. К-тэт Стаўпцы.
Аўгустоўскі Паветовы Выб. К-тэт Аўгустова
Сакольскі Паветовы Выб. К-тэт Саколка
Сэйнскі Паветовы Выб. К-тэт Сэйны.
Лунінецкі Паветавы Выбарны Камітэт. Лунінец, Царкоўны заулак № 2.
Вялейскі Паветавы Выбарны Камітэт. Вялейка.
Рудомінскі Гмінны К-тэт м. Рудоміна. Віленскі павет.
Шаркаўшчызненскі Гмінны К-тэт м. Шаркаўшчына Дзісенскага павету.
Докшыцкі Гмінны Выбр. К-т. Докшыцы, Дунілавіцкага п.
Забрэскі Гмін. Выбр. К-т. м. Забрезье, Валожынскага пав.
Ганчарскі Гмін. Выбр. К-т. Вёска Ганчары, Лідзкага пав.
Беліцкі Гмін. Выбар. К-т. Вёс. Збляны Лідцкага пав.
Орлянскі Гмін: Выбр. К-т. м. Орля Лідзкага пав.
Ржанкоўскі Гмін. Выбр. К-т. Вёс. Ракавічы Лідзкага пав.
Будслаўскі Гмінны Выбарны Камітэт Будслаў, Дунілавіцкага павету.
Негневіцкі Гмінны Выбарны Камітэт. Вёска Негневіца, Лунінецкага пав.
Шчорсаўскі Гмінны Выбарны Камітэт. Вёска Шчорсава, Лунінецкага пав.
Любчанскі Гмінны Выбарны Камітэт. Вёска Любчаны, Лунінецкага пав.
Уселюбскі Гмінны Выбарны Камітэт. Вёска Уселюбы, Лунінецкага пав.
Городэчэнскі Гмінны Выбарны Камітэт. Вёска Городэчна, Лунінецкага пав.
Кашэлеўскі Гмінны Выбарны Камітэт. Вёска Кашэлева, Лунінецкага пав.
Лістападзкі Абводавы Выбарны Камітэт. Вёска Лістапады, Ашмянскага павету.
Запрудзкі Абвадовы Выбарны Камітэт. Вёска Вялікае Запрудзьдзе, Ашмянскага павету.
Кашчэліцкі Абвадовы Выбарны Камітэт Вёска Кашчэлічы, Ашмянскага цавету.
Старынкаўскі Абводавы Выбарны Камітэт Вёска Старынкі, Ашмянскага пав.
Ганьковічскі Абводавы Выбарны Камітэт м Ганьковічы, Ашмянскага павету
Рудзяншчынскі Абводавы Выбарны Ка-т. Вёска Рудзяўшчына, Ашмянскага п.
Высокаўскі Абводавы Выбарны Камітэт. Вёска Высокае, Ашмянскага п.
Малазапрудзкі Абводавы Выбарны Ка-т. Малое Запрудзьдзе, Ашмянскага п.

Чытайце, распаўсюжывайце і шануйце сваю газэту.

Рэдактар-Выдавец Ф. АЛЯХНОВІЧ.

Друкарня „ДРУК" Субач, 2.